

Pariisin kommuni v. 1871

"Oppikaamme, kootkaamme tietoja, sillä me hävisimme tietämättömyydemme takia."

Maanpakoon karkoitettujen Kommunion neuvoston jäsenten lausunto eräässä maaliskuun 18 päivän muistojuhlissa Londoossa.

Pariisin Kommuni vuonna 1871 oli vallankumouksellinen esipuhe suureen vastaisuudessa kirjoitettavaan yhteiskunnallisen vallankumouksen historiaan. Se historia kirjoitetaan merkeistä päättäen hyvin läheisessä tulevaisuudessa.. Verellä se nähtävästi tulee kirjoitettavaksi, itse historia samoin kuin esipuhekin. Köyhälistöläisverta sen kirjoittamiseen vuotaa arvatenkin runsaasti, rasvapitoista herrashurmetta vaan vähän joukkoon, sentähden, ettei lihavista teuraista lähde verta läheskään yhtä paljon kuin laihoista. Mutta mitäpä siitä tässä pidemmälti profetearraamaan. Sittenpä hän se nähdään.

Nyt, täsmälleen 40 vuotta siitä kun Pariisin köyhälistö vuodatti vallan virtoina hurmettansa luokkataistelun tulisessa tuoksinassa, on meillä erityinen syy johtaa mieliimme tämän historiallisen merkkitapahtuman pääpiirteitä. Sitä parempi mitä perusteellisemmin sen tekisimme. Saattaahan piankin tulla aika, jolloin köyhälistö tarvitsee käytännössä kaikki vallankumoukselliset kokemuksensa. Sellai-

nen aika oli jo tavallaan esim. Suomessa ja Venäjällä suurlakokausi syksynä 1905.

Ne sellaiset ajat tulevat ikään kuin varas yöllä. Ei silloin ole enään aikaa tutkia historioita. Silloin tehdään historiaa, ja sitä tehdään hemmetinmoisella kii-reellä. Eikä itse historian teossa paljon merkitse kirjatoukat, niiden työtä on vain historiain kirjotteleminen ja selittely väli-ajoilla. Historiaa tekevät kokonaiset kansat ja luokat. Miljooneja siinä tarvitaan ja raa-kaa voimaa. "Voima on valtaa." Ja valtasuhdeitten siirto on luokkataistelujen historiaa.

Tällä kertaa me tutustumme ensimmäiseen nykyaikaisen köyhälistöluokan ja porvariston val-lansiirto kamppailuun Ranskassa. Se tapahtui pääasiallisesti maalisi-, huhti- ja toukokuulla v. 1871. On hyvä ja välttämätön-täkin, että myös itse historian tekijät ovat mahdollisimman tarkoin selvillä tehtävänsä laadusta. Painakaa sentähden syvälle mieliinne, ihan unhoittamattomasti muistiinne tämän kirjoituksen motto lausunto, te, jotka aijotte joskus tehdä historiaa, te, jotka puhutte yhteiskunnallisesta vallankumouksesta, te, jotka aijotte olla mukana silloin kun vallansiirto kapitalistiluokalta kansalle tulee tapahtumaan.

Nyt alkusoittoa suuren murhenäytelmän kuulemaan!

Ranskan valtaistuimella pöyhästeli vuosina 1851 — 1870 kuuluisan Napoleon I:sen vel-

jenpoika Napoleon III. Keisariutensa alussa tämä arkamainen seikkailija julisti: "Keisarius on rauha." Mutta Ranskan, sen armeijan ja oman kunniansa sekä asemansa säilyttämisen vuoksi täytyi hänenkin tuon tuostakin tarttua miekkaan. Kesällä 1870 hänet siihen taas houkutteli Saksan diplomatian ovela johtaja ruhtinas Bismark.

Suuren saksalais-ranskalaisen sodan alussa panivat kummankin maan työläiset vastalauseensa sitä vastaan. Jo heinäkuun 15 päivänä kun eräs kiihko isänmaallinen Ollivier puhujalavalta kevytmielisesti julistaa sota, kulkevat Pariisiin sosialistit pitkin katuja, huutaen: "eläköön rauha!" Ja kun eivät he porvaristolle mitään voineet, kääntyivät he Saksan työväen puoleen, lähettämällä lausunnon, jossa sanottiin: "veljet panemme vastalauseemme sota vastaan, me tahdomme rauhaa, työtä ja vapautta. Veljet älkää kuulko niitä ostetuita ääniä, jotka koettavat teitä pettää Ranskan todellisen mielialan suhteen!" Tähän vastasivat Berliinin työmiehet. "Mekin tahdomme rauhaa, työtä ja vapautta. Me tiedämme, että Reinin kummallakin puolen asuu veljiä!"

Internationalen (kansainvälisen työväen liiton) toimesta pidettiin rauhan kokouksia Englannissa, Belgiassa, Sveitsissä, Espanjassa ja Amerikassa ennen sodan puhkeamista. Neljä päivää Ranskan sodan julistuksen jälkeen, siis 23 p. heinäkuuta, julkaisi internationalen päähallinto Londoossa Marxin kirjoit-

taman kaikkien maiden työläisille osotetun julistuksen, jossa muun muassa sanotaan: "Turhaan Ranskan hallitus koettaa kaunistaa tätä sota kansallissodaksi. Pariisin ja maaseutujen kansa on äänestänyt sota vastaan. Mutta kuinka käynee-kin Bonaparten sota Preussia vastaan, toisen keisarikauden hautauskellot ovat jo soineet. Saksalaisten sota on puolustus-sotaa. Mutta, jos Saksan työmiehet sallivat sodan menettää puolustuksen luonteen ja muuttua sodaksi Ranskan kansaa vastaan, on voitto tai tappio oleva yhtä turmiollinen. Nyt aljetun sodan takana vaanii Venäjän musta varjo. Mutta se tosiasia, että Englannin, Ranskan ja Saksan työmiehet lyövät toisillensa veljenkättä, silloin kuin virallinen Ranska ja Saksa sotivat, todistaa, että vanhaa yhteiskunnan taloudellista kurjuutta ja valtiollista hurjuutta vastaan on nousemassa uusi yhteiskunta joka julistaa kaikille kansoille rauhaa, koska sen kansallinen voima on kaikkialla sama, työ."

Sellainen oli luokkatietoisuuteen kohoutuneen työläismailman ajatus sodan puhutessa. Mutta hallitsevat luokat Ranskassa ja Saksassa tahtoivat teurastusta. Ja siitä sukeutuikin oikein suurlahtaus.

Alusta alkaen oli sota onneton Ranskan armeijalle. Saksalaisten ylipäällikkö Moltke saartoi pian Ranskan armeijan, ja syyskuun 2 p. Sedanin luona tapahtuneessa taistelussa oli Ranskan armeijan antautuminen saksalaisille. Armeijansa mukana

oleva Napoleon III kantoi itse miekkansa Saksan kuningas Vilhelm I:lle.

Kun ranskalaisten tappiosta saapui tieto Pariisiin, riensi suutunut kansa kaduille. "Petosta! Kuolema pettureille!" tärisivät huudot. Vallankumouksen henki leimahtaa ilmiliekkiin, aina taisteluun valmiissa pariisilaisväestössä. Kaikkialta kaikuvat taas ennestään tutut marseljesin säveleet. Riennetään ensin Tuileria palatsiin, mutta sieltä on jo keisarinna paennut. "Huoneita vuokrattavana täältä." kirjoittaa joku irvihammas palatsin portille.

Tämän jälestä ryntäävät joukot kaupungintaloon, nostavat sieltä vallankumouksellisen lipun ja joku työmies julistaa tasavallan alkaneeksi. Kansan saavuttua eduskunta talolle, näkee parlamentti viisaammaksi yhtyä tasavallan julistamiseen. Pariisin edusmiehistä muodostetaan 11 miehinen väliaikainen hallitus. Toinen keisarikausi oli päätynyt.

Sedanin taistelun jälestä antoi Marx kansainvälisen työväenliiton nimessä julistuksen, jossa Saksaa varoitettiin menemästä liian pitkälle valloituspolitiikkaan ja anastamasta Elsas-Lothringiä. "Jos Ranskaa silvotaan" — sanottiin siinä — "on se tekevä liiton Venäjän kanssa ja Saksa on myöhemmin joutuva rotusotaan yhtyneitä slavilaisia ja romanilaisia kansoja vastaan. Sellaisiin rauhan ehtoihin älköön Saksan työmiehet suostuko, vaan vaadittakoon kunniallista rauhaa Ranskan kanssa sekä Ranskan

tasavallan tunnustamista." Ranskan työmiehiä taas kehoitettiin tässä julistuksessa pitämään huolta uudesta tasavallasta, "jonka johto muuten joutuu kuningasmielisille."

Työläiset kummallakin puolen Reiniä ottivat varteen julistuksen. Saksan sosialidemokratit protesteerasivat Elsas-Lothringin anastusta vastaan. Ja kun virallinen Saksa tästä huolimatta lähenei lähenemistään Pariisia ja kun Ranskan hallitsevat luokat alkoivat tuumia Pariisin antautumista alentavilla rauhanehdoilla sekä osottivat monarkistisia taipumuksia, otti Pariisin työväestö ohjaketset käsiinsä.

Syyskuun 4 p:nä valittu hallitus, jonka sotaministeriksi ja Pariisin komentajaksi nimitettiin kenraali Trouchu, alkoi toimia kaksipäisesti. Toiset, niiden mukana Trouchu, sanoivat olevan hulluutta vastustaa saksalaisia. Toiset väittivät: "Meidän täytyy puolustautua kunnian vuoksi, vaikka ei voitosta toivoa olekaan." Porvaristo, joka keisareineen oli sodan alkanut, halusi nyt rauhaa, mutta työmiehet, jotka olivat panneet vastalauseen sodan alkamista vastaan, olivat nyt — kun Saksa näytti aikovan hävittää ja raastaa Ranskan maata — valmiit puolustamaan isänmaatansa viimeiseen veripisaraan saakka.

Pariisin työmiehet valitsivat tuon hallituksen toimeettomuuden vuoksi oman keskuskomiteansa, johon kuului myös sosialistit: Lonquet, Malon Valle's ja Milliere. Tämä komitea vaati nopeita kunnallisia parannuksia,

täydellistä yhdistymis-, kokoon-
tumis- ja sanavapautta, yleistä
kansan aestusta sekä kaikkien
elintarpeitten takavarikkoon ot-
tamista ja niiden julkista säästä-
väistä jakamista.

Noita vaatimuksia eivät valta-
luokat ottaneet huomionsa vielä
sittenkään kun saksalaiset syys-
kuun 19 p:nä jo olivat saartaneet
Pariisin. Kaupunkilaiset oli-
vat muodostaneet 250,000 mie-
hisen kansalliskaartin, jota pait-
si oli vielä 240,000 miestä
nosto- ja meriväkeä sekä 7,500
upseeria. Mutta hallitus ei teh-
nyt mitään kansalliskaartin asen-
tamiseksi ja harjoittamiseksi.
Muuan Flourens-niminen upseeri
marssi sentähden lokakuun ensi-
päivinä kaupungin talolle pa-
taljoonansa kanssa vaatimaan
ponteompaa sodan käyntiä ja
kunnallisvaalien toimittamista.
Hallitus lupasi asiaa mieltä,
mutta ei ryhtynyt kuitenkaan
vaatimusta toteuttamaan.

Tuli sitten lokakuun 31 p.
tieto siitä, että Metz'in linnoitus
oli antautunut saksalaisille ja et-
tä Thiers hieroi aselepoa saksalaisten
kanssa. Rankkasateessa
rientää silloin kymmeniä tuhan-
sia pariisilaisia kaupungin ta-
lolle, huutaen: "Ei aselepoa!
Alas sotaministeri Trochu! Elä-
köön kommuni!" Kaupungin ta-
lon ovet rikotaan ja eräs kes-
kuskomitean jäsen ehdottaa va-
littavaksi uutta hallitusta. Mutta
sillä aikaa, kun eri ryhmät ki-
nastelevat ehdokkaista, kutsut-
taa hallitus kansalliskaartia suur-
porvarien kaupunginosista, ja
vaalin toimittaminen jää sikseen.
Hallitus lupaa sensijaan toimit-

taa säännölliset kunnallisvaalit.
Rikkoo kumminkin lupauksensa,
toimituttaen valtiollisen, jossa
kansa sai 300,000 ja kumouslii-
ke 60,000 ääntä.

Jo ollaan vuoden vaihteessa.
Saksalaiset piirittävät yhä Parii-
sia. Hallitus ei uskaltanut luov-
uttaa kaupunkia viholliselle,
mutta ei uskalla liioin ryhtyä
sitä puolustamaan. Kaupungin
ruokatavarat alkoivat jo olla
lopussa. Hevosen liha oli herk-
kua, jota nähtiin vain rikkaiden
pöydillä. Koirat, kissat vieläpä
rotatkin syötiin makupaloina.
Sadottain pienokaisia kuoli kui-
vuneilla äidin rinnolla. Myös
lämmitys aineista samoin kuin
ravinnostakin oli mitä suurin
puute.

Tyytymättömyys hallituksen toi-
mettomuuteen kävi tällaisissa o-
loissa vihdoin niin valtavaksi, et-
tä Trochun täytyi rummuttaa 84,-
000 miestä viimeistä uloshyökkä-
ystä varten piiritetystä kaupungis-
ta. Ryntäys tapahtui tammikuun
19 p. 1871. Tapeltiin hurjasti
aamusta varhain iltapuolelle
saakka. Ranskalaiset luulivat
jo olevansa voitolla, kun Trochu
käski joukot peräytymään.

Kun tämä onneton tiedonanto
levisi kaupungille, kuunneltiin
sitä ihan jähmettyneinä ihme-
tyksestä, ikäänkuin jotain kau-
heata, luonnotonta rikosta. Mutta
työläisten tyytymättömyydestä huo-
limatta läksi kuitenkin Jules
Favre tammikuun 27 ja 28 p:n
välisessä yönä Bismarkin luo
Versaillesiin, neuvottelemaan
Pariisin antautumisesta.

Tammikuun 29 p. liehui Sak-
san lippu linnoituksissa. Pariisin

piiritys oli päättynyt. 400,000 miestä aseineen, kanuunineen antautui 200,000 miehelle. 240,000 mieheltä jalka-, meri- ja nostoväkeä riisuttiin aseet. Pariisin piti maksaa 200 miljoonaa markkaa saksalaisille 14 päivän kuluessa.

Helmikuun 8 päivänä valittiin kansalliskokous. Siihen oli ainoastaan 5 työläisten edustajaa tullut valituksi. Kansalliskokous kokoontui sitten helmikuun 12 p. Bordeauxissa ja valitsi toimeenpanevan vallan päämieheksi. Thierssin. Hän kokosi ympärilleen ministeristön, jota pariisilaiset epäilivät monaskistiseksi. Ja kun Bordeauxin parlamentti maaliskuun 1 p:nä hyväksyi 546 äänellä 107 vastaan Saksan kanssa tehdyn rauhan sopimuksen, jossa Ranska luovutti Saksalle Elsas-Lothringin sekä sitoutui maksamaan 5 miljardia markkaa sota korvausta, niin oli se kaikki omiansa kiihdyttämään tasavaltalaisten ja isänmaallisten pariisilaisten mielet äärimmilleen.

Tämänlaisissa oloissa kehittyi ja kypsyi Kommunin aatteet pariisilaisissa. Kommuni muodostui niistä olosuhteista, joiden alaisena Parisissa elettiin.

Pitkällisen piirityksen aikana oli Parisi kokonaan eristetty muun mailman yhteydestä. Ranskan valtio ei voinut tehdä piiritysaikana yhtään mitään pääkaupunkinsa auttamiseksi. Tämä antoi Parisin elämälle muusta Ranskasta poikkeavan ominaisuuden. Uudelta tasavallalta ei näyttänyt edelleenkään olevan odotettavissa muuta kun nöyryy-

tyksiä. Olihan Saksan kanssa tehdyssä rauhansopimuksessa jätetty kaiken muun lisäksi Pariisin itäiset linnotukset viholliselle pantiksi siksi kun 500 miljoonaa sotaverosta on maksettu. Ranskan itäisten maakuntien miehittäminen vihollisjoukoille, kunnes koko summa oli suoritettu.

Parisin antautumisessa ei kukaan uskallettu riistää sen yli kahdensadan tuhannen suuruiselta kansalliskaartilta aseita, Ilman taistelua se ei olisikaan voinut tapahtua.

Samoina helmikuun päivinä kun kansalliskokous Bordeauxissa keskusteli rauhansopimuksesta Saksan kanssa, neuvottelivat Parisin kansalliskaartilaiset kaupungin puolustamisesta kaikkia mahdollisia vihollisia vastaan. Odotettiin joka hetki entistä kuningasvallan palauttamista. Jo helmikuun puolivälissä pitivät kansalliskaartilaiset kokouksen, jossa päätettiin yhdistää kaikki kansalliskaartin pataljoonat yhteiseksi liitoksi. 24 p:nä piti niille valittaman yhteinen keskuskomitea, mutta kun oli kuultu saksalaisten aikovan 27 p. marssia Pariisiin lykättiin vaalintomitus maalisk. 3 päivään, jolloin valittiin väliaikainen keskuskomitea. Siihen kuului 3 edustajaa jokaisesta kaupunginosasta. Edustajain velvollisuus oli kansalliskaartin sääntöjen mukaan ehkäistä "jokaisen yrityksen tasavallan kukistamiseksi."

Hallituspuolueen pyrkimyksenä oli tästälähtein anastaa kansalliskaartilta aseet. Mutta hallituksella ei ollut käytettävänänsä siihen aikaan — esim. maalisk.

kuun 17 p. kun noin 25,000 miestä. Sellaisella kourallisella ei voitu ajatellakaan väkivallalla riistää 170 kanuunaa kansalliskaartin 100,000 mieheltä. Anatus-suunnitelman piti siis olla varovaisen ja ovelan jos mieli onnistua.

Maaliskuun 18 päivän aamuna alkoi Thiers panna toimeen kanuunain pois viemisen Pariisista. Sen piti tapahtua kaikessa hiljaisuudessa. Ja kello 3 aamulla lähetettiin sotajoukkoja joka puolelle valtaamaan kanuunoita. Kaupungissa nukuttiin rauhallisesti ja sotamiehet saivat haltuunsa Pariisin miekan lyömättä. Ainoastaan yksinäinen yövahti — Turpin — pistettiin erään tornin luona kuoliaaksi. Kello 6 aikaan oli koko toimi muuten suoritettu, mutta puuttui hevosia, joilla olisi voitu kulettaa kanuunoita. Näiden hankkimisessa kului aika kello 8 aamulla ja sillä välin kerkesivät Parisin esikaupungit jo heräämään.

Kun naiset pistäysi aamuostoksillaan maitopuodeissa ja työmiehet aamueineellä ravintoloissa, näytti päivän alku kovin merkilliseltä. Ihmiset keskustelivat hiljaksen osottaen toisilleen siellä täällä seisoskelevia sotamiehiä ja kanuunoita, joiden suut olivat käännetty työvään kaupunginosa vastaan. Semillä riippui juuri painosta päässyt, vielä märkä Thiers'in ja hänen ministerinsä allekirjoittama julistus, jossa puuttiin kaupan seisauksesta peruutetuista tilauksista ym. afäärimiesten eduista. Rauhallisia porvareja kehoitettiin siinä eroamaan levottomista kaupungin

asujamista ja vahvistamaan omien etujensa nimessä hallitusta. Lopuksi sanottiin: "Syylliset pitää jättää paikalla tuomittaviksi. Järjestys pitää paikalla palauttaa." "Järjestys", se merkitsi parisilaisten mielessä vanhan tavan mukaan sitä, että verenvuodatus oli tulossa. Parisin naiset, jotka jo suuren vallankumouksen päivinä olivat tehneet itsensä urheudestaan tunnetuksi, ja jotka piirityksen aikana olivat kantaneet kaksinkertaisen hädän kuorman, eivät nytkään malttaneet odottaa miehiänsä. He piirittivät kanuunat ja lausuivat sotamiehille: "Sehän on häpeällistä, mitäs te teette täällä." Sotilaat olivat vaihi. Joku aliupseeri silloin tällöin kehottaa: "Lähtekää, hyvät naiset, poistukaa!" Mutta äänensointu ei ollut raaka, naiset jäivät. Samaan aikaan lähtee myös muutamia kansalliskaartilaisia liikkeelle. He tapaavat jostain pari vielä puhkasematonta rumpua ja alkavat päräyttämään niitä. Kello 8 oli koolla kolmesataa kansalliskaartilaista ja muutamia upseereja. He lähtevät liikkeelle pitkin Ornaro katuja. Vastaan tulevasta sotilasosastosta, 88 rykmentistä huudetaan: "Eläköön tasavalta!" ja sotilaat yhtyy kansalliskaartilaisiin. Samoin tekee seuraava vastaan tuleva sotilasosasto. Kiväärit ampumavalmiina nousevat sotilaat ja kansalliskaartilaiset kukkuloille. Kanuunoita vartioivat sotamiehet huomattuaan tovereitansa kansalliskaartilaiden joukossa liittyvät kaikkialla kansaan. Kenraali Leomte, joka heittää muutamia kansaa ampu-

masta kieltäytyneitä sotilaita Solferinon torniin, vangitaan upseereineen. Hän viedään kansalliskaartin pääkortertiin ja vaadittiin allekirjoittamaan määräys, että hallituksen joukkojen piti lähteä pois kukkuloilta. Tämä määräys ilmoitettiin heti upseereille ja sotamiehille. Hänen valloittamansa kanuunat ja kukkulat ovat taas kansalliskaartin hallussa.

Kenraali Paturel, joka aikoi kulettaa pois kanuunoita La Gallette-myllystä tapaa Lepie-kadulla elävän katusulun. Kansa leikkaa poikki hevosten vetohihnat, voittaa ystävällisyydellään sotilaat ja kulettaa kanuunat paikoilleen. Siellä täällä vaihdetaan muutamia laukauksia, joku hallituksen upseeri kaatuu kuulain lävistämänä, mutta kello 11 ajoissa on hallituksen hyökkäys torjuttu takasin kaikkialla. Kansa sai säilytyksi melkein kaikki kanuunansa, ainoastaan 10 kappaletta oli ennätetty pois kulettaa. Mutta kansa oli voittanut noiden pois vietyjen kanuunien sijasta tuhansia kiväärejä.

Keskikaupungilla yritti hallitus kiihoittaa kansalliskaartilaisia puolelleen. Ainoastaan 500 miestä saatiin siellä kaikellaisilla valheellisilla hälyytyksillä kokoon. Tämän huomattuaan antoi Thiers käskyn koota kaikki hallituksen joukot Mars-kentälle, samalla ilmottaen, että hallituksen pitäisi poistua kaupungista.

Kaikki kansalliskaartin pataljoonat ovat jälkeillä ja esikaupungeissa kiskotaan ylös katkiviä. Vallankumoukselliset kaupunginosat, jotka olivat tietämät-

tömiä voittonsa täydellisyydestä, pelkäsivät uudistettua hyökkäystä ja rakensivat kiireesti katusulkuja. Montmartre kihisee kuin muurahaispesä. Siellä on kansalliskaartilaisia ja hajalla olevia sotilaita, joille piti hankkia ruokavaroja, koska he olivat olleet aamusta saakka syömättä.

Iltapäivällä murhaa kiihtynyt kansajoukko kansalliskaartin upseerien kielloista huolimatta kenraalit Leomten ja Thomassin.

Näitten kuoleman tuottamukseen perästä alkoi kansa hyökkäyksen. Ensin ympäröittiin prinssi Eugenien kasarmi. Sitä vartioi kaksisataa upseeria, ne vangittiin ja kansa sai sieltä käsinsä 2000 kivääriä. Kello 5 vallotettiin kansalliskirjapaino, tunti myöhemmin Napoleonin kasarmi. Illalla vallattiin vielä kaupungin talo, johon kansalliskaartin keskustoimikunta myöhemmin koontui Parisia käskemään.

Tällaista, näin vastuunalaista tehtävää varten ei keskustoimikuntaa oltu valittu. Siitä ei valittaisa tarkotettu mitään hallitusta, puoluejohdon keskustaa tahti minkäänlaisen utopian toimeenpanijaa. Ainoastaan yksinkertainen ajatus, pelko yksinvaltiuden edessä yhdisti kansalliskaartin monet pataljoonat ikäänkuin vakuutusyhtiöksi itsevaltiutta vastaan. Keskustoimikunta oli vaan vartija. Tästä syystä ei keskustoimikunta mielellään tahtonut ottaa niin raskasta taakkaa niskoillensa kuin kaupungin hallitustoimi oli. Jotkut heistä kieltäytyivät kokoontumasta kaupungintalolle. Mutta hetken neuvoteltuaan päätettiin kumminkin

jäädä paikoilleen vaan niin kauvaksi kuin heitä tarvittaisi, korkeintaan kahdeksi tahi kolmeksi päiväksi, kunnes vaalit tulisi tapahtumaan. Sillä välin täytyi varustautua hyökkäyksen varalta. Eräs juoppohullu — mutta joskus valoisampina hetkinään etevä puhuja — entinen meriväen översti Lullier nimitettiin kansalliskaartin komentajaksi, vaikka hänellä päivän tapahtumissa ei ollut muuten minkäänköistä ansiota, sillä kaikki maaliskuun 18 päivän tärkeät upseeritehtävät kansalliskaartin puolella oli suorittanut eversti Brunel. Nytkin kävi samaten kuin usein ennenkin tällaisissa tapauksissa, että kun vesi sekaantuu, niin roskat nousevat pinnalle.

Seuraava yö kului rauhallisesti, mutta se rauha oli vapaudelle vaarallinen. Hallituksen esikunta oli unhottanut Parisiin kolme

rykmenttiä sotaväkeä, kuusi kaunuapatteria ja kaikki tykkivenheet. Ne kuletti eversti Vinoy, yön aikana pois Parisista, kun Lullier jätti kaupungin portit yöksi sulkematta.

Vasta 19 päivän aamulla kuuli Parisi, että se oli eilen voittanut hallituksen joukot. Punanen lippu liehuu kaupungintalolla. Kuin aamusumu on armeija, hallitus ja virkamiehistö haihtunut. Toinen keisarikunta on viimeisine jätteinensä kadonnut. Vasemiston edustajat, Parisin pimeiltä kaduilta esiin astunut keskus-toimikunta on ottanut käsiinsä vallan, jolla muuta ottajaa ei ollut.

Se oli alku Parisin Kommunin, jonka kaksi kuukautista toimintaa, taisteluita ja veristä kukistumista, joka lopullisesti tapahtui toukokuun 26 p:nä, selostamme Säkenien seuraavassa numerossa.

Eetu Salin.

Mies kun vanhenee!

Olen tehnyt sen ikävän havainnon, että minäkin alan vanhentua.

Itse *vanhenemista* vastaan semmoisenaan minulla ei omaista kohdastani olisi mitään muistuttamista, sillä terveyteni on vielä niin hyvässä kunnossa kuin sen tarvitsekin olla näin kruunun virassa, voidakseen silloin

tällöin ottaa sairauslomaa, leipäilläkseen ja matkustellakseen. Ja työhön minä vielä oikeastaan kykenen enemmän kuin minua haluttaisikaan — jollainen tuo suhde työkykyyni ja työhaluni välillä aina ennenkin on ollut.

Siitä on jo kauan, kun aloin panna jonkun verran merkille entisiä kokemuksiani. Yhä use-